

Litteratur: Leif Holmstrand och Jonas Örtemark, Darger reviderad

sep072011

Skrivet av Freke Rähä

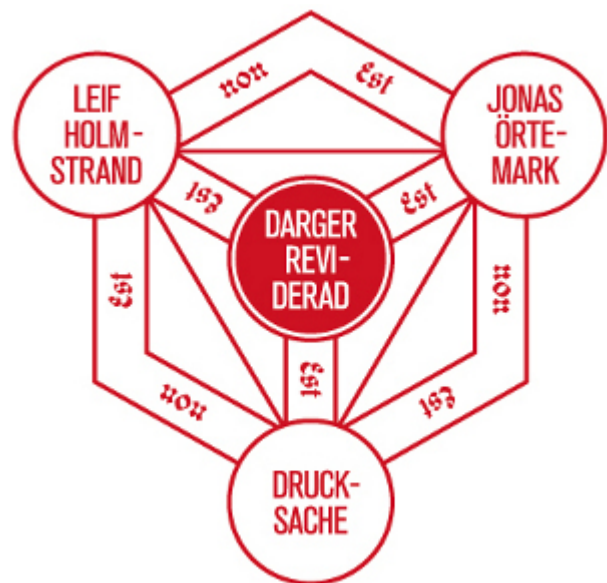
[Litteratur](#) - [Litteraturkritik](#)

Grafiska järtecken, inordnade i afonisk språktyngd, inklistrade och tvingade fast på himlens papper över stormfälld skog

Leif Holmstrand och Jonas Örtemark
Darger reviderad
Drucksache

Dargers historia är en av många osedda (sedan blev hans döda konst en megakändis) och hans öde som utanförskapande är givetvis mycket spännande, precis som en annan liten blomma kan vara det om man bara tittar tillräckligt noga. Vi ser, av Henry Darger, perfekta och personliga bilder: ofta är de gjorda med fördjupande katolska inslag – de sju intersexuella flickorna mot de onda Glandelianerna (glandel – körtel/kön/avsöndringsorgan, manlighet i makt) – och med motiv hämtade ur sagan om mänskligheten; Henry hade gissningsvis ett särskilt öga för utsatta barn. Hans levnadshistoria kan möjligen berätta om en egen utsatthet.

Denna bok ligger i tiden. Rätt. Snygg. Omarbetad/genomarbetad /arbetad

Men. Holmstrand och Örtemark har inte bara skrivit en kraftfull, introduktiv och poetisk skrift om konstnären Henry Darger med hjälp av flera olika vinklingar och utgångspunkter – från det inledande samtalet om det bevarade av Dargers biografiska historia; de uppvisar här och kanske i än högre grad senare inte bara nästintill förväxling lika berättarröster, de är en; det är också en samlande och sammanställande konstnärsbiografi över varandet kring skapande och processen att bli som i förlängningen säger: ”jag vill säga vi vill säga genom fallet Henry att all produktion hänvisar till en sanning där intentioner attityder värderingar och tankar kan avläsas”. Alltså i varje verk – konstnären.

Så det är dessutom en möjlig biografisk anteckning om författarna av revideringen. Vilka alltså inte ifrågasätter vikten av varje skapande, enskilt eller kollektivt, utan ställer samman dem i verket. Liksom det fina trädet som medföljer, ett särtryck ämnat att angöra skyddsomslag, där ingen av de medverkande likställs – dock jämsställs – med varandra men alla utgör delar av verket. Denna esoteriska bild, trädet är denna esoteriska bild, länkar mina egna tvivel/tankar om detta. Ja, och det perversa bokmärket. Dessutom finns det finurliga guldkorn av intertextualitet delvis med

några av de västerländska metalbandens mer kända sånger, delvis med användandet av ord – gängse ord – för att gestalta en historia. Vilket i ett sammanhang av de beskrivna och uppsprättade småflickorna får mig att flina till lite. Jag läser om sidorna 45-47.

Vi vänder sida. Värdering – alla ord är värderingar – det är svårt att inte bli förtjust i Darger. Det är svårt att inte bli förtjust i Darger reviderad; i trycksaken. Denna bok ligger i tiden. Rätt. Snygg. Omarbetad/genomarbetad/arbetad. Den är ett sammelsurium av vår tids litterära riktningar, en soppa med alla ingredienser. I rätt proportioner. Som är den kokt i en mall. Som vore den hämtad ur den .jpg som det frakturerade tillstånd den kan reproducera i rätt kopieringshastighet. Darger reviderad är en ingång till något litet som talar om något stort. Som vore det poesi. Det är ett ambitiöst projekt. Det håller samman. De olika rösterna i boken ska liknas vid de röster som Darger själv nyttjade i sitt livsverk. Det är effektivt och sanningskapande. För detta förklaras han – Darger själv också – sjuk av en omvärld i sin tid. I dag ger vi varandra jobb med denna kvalitet. Vi känner igen oss. Det är inget fysiskt; det är en gräns, en horisont.

Freke Rähä

[< Föregående](#)

[Nästa >](#)